

HET MONSTER VAN VENETIË

DOOR DR. J. VAN HERWAARDEN

In de 'Rotterdamse kroniek' die kort geleden werd uitgegeven heeft Jan Allertsz. bij het jaar 1427 een bericht opgenomen over de vangst van een merkwaardige vis te Venetië: 'Item. Int Jaer M III^cXXVII wart te Venegien een visch gevangen mit twee menschenoeren ende twee eselsoeren, ende hadde een mensenaensicht mit twee hoernen op sijn hoofd ende twee armen sonder handen, ende *elken arm hadde een vlogel mit drie oegen*, ende was lanc XXI voeten ende was *beneden visch ende voert gescapen als een mensche*, ende wort gevangen in den heiligen dach van Paeschen [20 april]' ¹⁾.

Helaas moest ik in mijn annotaties bij de bron naar aanleiding van deze passage vermelden geen nadere bijzonderheden over deze gebeurtenis te kunnen meedelen. Door toevallige lectuur kwamen een paar gegevens boven water die mogelijk meer licht hierop kunnen werpen. In het verhaal dat de Spanjaard Pero Tafur over zijn reizen tussen 1435 en 1439 heeft opgeschreven merkt hij bij de vermelding van zijn stop in Spalato (Split) op, dat daar in de baai vrouwen die de was deden soms spoorloos verdwenen. 'Op een dag, toen de vrouwen als gewoonlijk in het water waren, viel een monster, *half vis vanaf het middel naar onderen en daarboven van een menselijk gedaante met vleugels als een vleermuis*, een van de vrouwen aan, greep haar beet en trok haar naar beneden onder water. De andere vrouwen en ook enige mannen die daar waren hoorden haar geschreeuw, renden naar de plaats waar het monster met haar worstelde en haar zelfs niet wilde loslaten toen zij het aanvielen. Zij verwondden het beest en trokken het levend op het strand waarna het nog drie uren duurde voor het stierf. (. . .) Zij sneden het open, zoutten het in en zonden het naar de Senaat van Venetië, zodat het kon worden doorgezonden naar paus Eugenius. Er werd een afbeelding van het monster vervaardigd en verspreid door heel Castilië en over de hele wereld. Ik heb het beest niet zelf gezien, maar zij vertelden mij erover en het was nog maar kort geleden dat dit was gebeurd.' ²⁾

Tafur passeerde in het voorjaar van 1438 Split op weg naar Venetië,